

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 10.09.2015 nr 6-1/150336/1503883

Jahipidamisvõimaluste kooskõlast Põhiseadusega

Austatud []

Pöördusite õiguskantsleri poole, tõstatades küsimuse jahiseltsi mitte kuuluvate jahimeeste võimaluste kohta jahti pidada.

Õiguskantsler on varemgi tegelenud [jahiseaduse](#) jahipidamisvõimaluste regulatsiooni, sh jahiseltsi mitte kuuluvate ning maad mitte omavate jahimeeste jahipidamisvõimaluste küsimusega¹. Ka Teie avalduse alusel algatatud menetluse käigus palusime Keskkonnaministeeriumilt täiendavat [teavet](#).

Tuleb tõepoolest mõnda, et nende jahimeeste, kes ei ole liitunud ühegi jahipiirkonna kasutusõigust omava jahiseltsiga ega oma ka ise maad, võimalused jahti pidada on piiratud. Analüüsinud aga jahiseaduse regulatsiooni tervikuna ning võttes arvesse ka Keskkonnaministeeriumi [selgitusi](#), ei tuvastanud õiguskantsler siiski, et jahiseadusest tingitud jahipidamisvõimaluste piiratus oleks niivõrd intensiivne, et tingiks selles osas jahiseaduse põhiseadusvastasuse.

Allpool on esitatud eeltoodud seisukoha õiguslikud põhjendused.

Põhiseadus ei nimeta õigust pidada jahti ühe põhiõigusena. Ometi on jahipidamine kui isiku vaba eneseteostuse viis hõlmatud [põhiseaduse](#) §-st 19 tuleneva üldise vabaduspõhiõigusega. Seejuures ei ole jahipidamine piiramatu õigus. Jahipidamise puhul on paratamatu see, et kütitavate ulukite näol on tegemist piiratud ressursiga, s.t kõik jahipidamisest huvitatud ja selleks kvalifitseeritud isikud ei saa mis tahes soovitud mahus loomi küttida. See omakorda tingib vajaduse reguleerida seda, kellel, mis eeldustel ja mis mahus on võimalik jahti pidada. Jahipidamise puhul ongi seadusandjal ühest küljest õigus ning teisalt ka kohustus – vältimaks ulukivaru ebaproportsionaalset kütimist – jahipidamise tingimusi ja korda reguleerida. Selles, kuidas täpselt jahipidamist korraldada, on seadusandjal avar otsustusruum ning seda arvestades ei saa õiguskantsler teha ettekirjutusi, kuidas täpselt jahipidamist reguleerida tuleks, sh kuidas tuleks korraldada jahilubade jaotamine potentsiaalsete huviliste vahel. Ka avara otsustusruumi korral peab seadusandja sätestatud regulatsioon siiski jääma põhiseadusega lubatud piiridesse, seadmata meelevaldseid või ebaproportsionaalseid piiranguid.

¹ Vt [arvamus jahiseaduse eelnõu 351 SE kohta](#).

Jahipidamise reeglid sätestab jahiseadus (edaspidi *JahiS*). Nii jahi korraldamine kui ka jahipidamisega kaasnevate kohustuste kandmine on seaduse järgi reguleeritud peaausjalikult läbi jahipiirkondade moodustamise ning jahipiirkonna kasutusõiguse lubade andmise. Sellest tuleneb, et just jahipiirkonna kasutusõiguse omajal on õigus oma piirkonnas nii suur- kui väikeuluki jahilube anda ja nende kehtivusaega määrata (*JahiS* § 40 lg 3 p 1, § 40 lg 4). Seejuures ei ole jahipiirkonna kasutajal siiski täiesti vaba voli otsustada, milliseid (suur)ulukeid ja kui suures mahus igal aastal küttida (s.t kui palju jahilube väljastada). *JahiS* § 22 lõiked 1 ja 2 näevad ette, et põdra, punahirve, metssea ja metskitse küttimismaht ja -struktuur lepitakse iga-aastaselt kokku jahindusnõuskogus ning et pruunkaru, hundi, ilvese ja hallhülge küttimismahu kehtestab igal jahiaastal Keskkonnaamet. Seejuures on Keskkonnaametil õigus seada lisapiiranguid ja -tingimusi, kui selgub, et liigi soodne seisund on ohus, või kui liigi arvukuse suurenemisest on tingitud oluline negatiivne mõju keskkonnale või oht inimese tervisele või varale (*JahiS* § 22 lg 4).

Lisaks tuleb toonitada, et jahipiirkonna kasutajaks olemine ei anna aga üksnes õigusi, vaid toob kaasa ka kohustusi. Nii on jahipiirkonna kasutajal kohustus viia oma piirkonnas läbi ulukite seiret (*JahiS* § 21) ning hüvitada seaduses sätestatud tingimustel maaomanikele ulukite tekitatud kahju (*JahiS* § 43 jj). Võtteski arvesse, et jahipiirkonna kasutamine ei tähenda üksnes õigust jahti pidada, vaid et sellega kaasnevad ka regulaarsed, nii aega kui raha nõudvad kohustused, peab õiguskantsler iseenesest põhjendatuks seda, et jahipiirkonnas eelistatakse piirkonna jahtimisvõimaluse andmisel mitte üksikisikuid, vaid just püsivaid ühendusi (nt jahiseltse), kes oma tegevust koordineeritult ja pikema perspektiiviga (arvestades jahipiirkonna kasutusloa 10-aastast kestust) korraldavad.

Jahipiirkonna kasutusõiguse taotlemise õigus on Eestis registreeritud juriidilistel isikutel ning riigiasutustel (*JahiS* § 14 lg 2). Keskkonnaministeeriumist saadud teabe järgi on Eestis hetkel moodustatud 328 jahipiirkonda, mille osas on väljastatud 321 jahipiirkonna kasutusõiguse luba juriidilistele isikutele (praktilias peaausjalikult erinevad jahiseltsid) ning 3 riigiasutusele (Riigimetsa Majandamise Keskusele). Ministeeriumilt saadud vastuse aja seisuga oli jahipiirkonna kasutusõiguse andmise menetlus pooleli 4 jahipiirkonnas.

Eelnevast nähtub, et üheks peamiseks võimaluseks Eestis jahti pidada on tõepoolest kuuluda mõnda jahipiirkonna kasutamise õigust omavasse jahiseltsi. Teie avaldusest nähtub, et see viis ei ole Teile vaatamata korduvatele katsetele edu toonud ning Teil ei ole õnnestunud ühegi jahiseltsi liikmeks astuda.² Samas nähtub jahiseltside praktikast, et jahiloa saamiseks ei pea jahimees tingimata seltsi liige olema, vaid et jahiseltsid müüvad jahilube ka n-õ väljapoole³ või pakuvad võimalust osaleda nn külalisjahis.⁴ Arvestades seejuures kütitavate ulukite ja sellest tingitud jahilubade piiratust ei ole jahiseltsil siiski kohustust kõigile soovijale jahilube müüa. Lisaks eeltoodule on jahiseltsi mitte kuuluvatel jahimeestel (nende seltskondadel) võimalik saada jahilube, osaledes Riigimetsa Majandamise Keskuse korraldatavatel jahipiirkonna jahilubade eelisõigusega omandamise enampakkumistel, kus kindlaksmääratud piiridega jahipiirkonna osale

² Tervikliku ülevaate huvides võib märkida, et jahipidamisest huvitatud isikutel on võimalik ka ise uusi jahiseltse moodustada ja uute või vabanevate jahipiirkondade kasutusõiguse lube taotleda. Pigem on siiski tegemist pikaajalisema ettevõtmisega, kuna lube väljastatakse korraga 10 aastaks (kui just vahepeal ei algatata jahiseaduses ettenähtud võimalusena jahipiirkonna kasutaja väljavahetamine).

³ Vt nt Padise Jahimeeste Selts: http://padisejs.ee/?page_id=334; Haapsalu Jahiselts: http://www.haapsalujahiselts.eu/?page_id=84.

⁴ Vt nt Kärja Jahimeeste Selts <http://karlajahimehed.blogspot.com/ee/p/kodukord.html>; Padise Jahimeeste Selts http://padisejs.ee/?page_id=334.

(jahialale) müüakse n-õ paketina sõralistest suurulukite küttimehaht.⁵ Tuleb tõdeda, et oksjonil osalemise alghinnad ei ole just soodsad ja võivad enamikule jahimeestest eraldivõetuna üle jõu käia. Samas on see ehk võimalus teiste sarnases olukorras olevate jahimeestega n-õ seljad kokku panna ja jahilubade enampakkumisel ühiselt osaleda.

Eraldi tuleb märkida, et sõltumata sellest, kes on konkreetsetes piirkonnas jahipiirkonna kasutaja, on maaomanikel seadusest tulenev õigus oma kinnisasjal väikeulukitele jahti pidada ning seda teistelgi võimaldada. Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud kehtiva jahitunnistuse alusel andma tasuta jahiloa väikeulukite küttimeiseks oma kinnisasjal jahti pidavale maaomanikule või tema määratud isikutele (JahiS § 6, § 40 lg 4). Sellest tulenevalt ei pea jahti pidada soovival isikul tingimata endal mõnes jahipiirkonnas maad olema. Piisab ka kokkuleppes mõne maaomanikuga, kes lubab (talle sobival tingimustel) oma maal väikeulukitele jahti pidada. Selliselt maaomaniku määratud isikutele peab piirkonna kasutusõigust omav jahiselts jahiloa tasuta väljastama.

Eeltoodu pinnalt on mõistetav küll Teie üldine nõrdimus selle üle, et Teie jahipidamise võimalused jahiseltsi mitte kuulujana on piiratud. See ei tähenda siiski, et Teil ei oleks üldsegi võimalust Eestis jahti pidada – nagu eespool viidatud korraldavad jahiseltsid külalisjahte ning müüvad jahilube oma liikmeskonnast väljapoole; väikeulukitele on võimalik jahti pidada ka kokkuleppes maaomanikega. Samuti pakub selgetelt ja läbipaistvalt sätestatud tingimustel jahipiirkonna jahilubade soetamise võimalust Riigimetsa Majandamise Keskus.

Ülaltoodud analüüsi valguses tuleb asuda seisukohale, et vaatamata jahipidamise võimaluste piiratusele ei ole jahiseadus ses küsimuses põhiseadusega vastuolus. Loodan, et kirjas toodud selgitustest oli Teile abi isegi siis, kui kujunenud seisukoht Teie ootustele ei vasta.

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Merike Saarmann 6938414
Merike.Saarmann@oiguskantsler.ee

⁵ Vt selle kohta täpsemalt siit: <http://www.rmk.ee/metsa-majandamine/jahindus/jahilubade-enampakkumine>.